

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

ЖОВТЕНЬ • OKTOBER 2015 • Nr. 20 (2928)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ПІД ТИСКОМ УКРАЇНА ВІДРОДИЛАСЯ

Президент Росії Володівір Путін буде сердитим: він поставив Київ під загрозу, так що країні довелося розвинути в сучасну державу. Україна все більше наближається до цієї мети.

Ніщо так не спонукає до дій, як зовнішній тиск. Якщо країна бореться за виживання, то – в разі успіху – вона перетвориться на країну необмежених можливостей. Тоді можна протягом року провести реформи, які інші країни не зуміли реалізувати за двадцять років. Україна зараз знаходиться в цьому процесі. Вона змінюється докорінно.

Хто б не думав про історичних попередників! Коли двісті років тому Наполеон стояв перед воротами Берліна, коли Пруссія зазнала військової поразки

Стенд, який установили на в'їзді з Криму в материкову Україну.
С-на: Ліза Богутська

і втрати територій, барон фон Штейн і князь фон Харденберг взяли за справу. Вони почали те, що в підручниках з історії тепер називається «Пруські реформи». Згідно їх творцям, цілями було «відродження громадського духу і громадянськості, використання сплячих і невірних спрямованих сил, гармонія між духом нації, її переконаннями і потребами, і її державними органами». Одним словом, «революція в хорошому сенсі... для великої мети облагородження людства, через мудрість уряду, а не насильницький імпульс». І агресор сприяв ще більше: з великої кількості князівств в загальних визвольних війнах проти Наполеона з'явилася німецька нація.

Продовження на 5 стор. ▶

ХГ

ХРИСТОС – ЦАР-ВСЕДЕРЖИТЕЛЬ

Святе Письмо різними іменами говорить про Ісуса Христа: «Спаситель», «Син Всевишнього», «Агнец Божий». Ісус Христос при різних нагодах також називає себе різними іменами, наприклад: «Я – добрий пастир», «Я – світло для світу», «Я – хліб життя», «Я – дорога, правда і життя». Але одне ім'я найкраще відкриває нам всемогутність і велич Христа-Спасителя. Це ім'я – Цар-Володар.

У Старому Завіті пророк Даниїл заповів, що «влада його – влада вічна, і царство його не занепаде ніколи». Під час благовіщення в Назареті архангел Гавриїл заповів Пречистій Діві Марії, що Христос буде Царем та «царюванню його не буде кінця». Мудреці з далекого Сходу, прибувши до Єрусалиму, запитували: «Де цар юдейський, що оце народився?». На запит Пилата: «Чи ти цар?», Христос відповів: «Ти кажеш, що я цар. Я на те уродився і прийшов у світ, щоб свідчити істину».

Над головою розп'ятого Христа-Спасителя на хресті був напис трьома мовами: «Ісус Назарянин Цар Юдейський». Розкажаний злочинець

на хресті проказав до Ісуса Христа з вірою: «Ісусе! Згадай про мене, як прийдеш у своє царство». У книзі Одкровення сказано, що святий Іван у видінні бачив Христа, одягненого в царську одіж, а на одязі блищав напис: «Цар царів і Володар володарів». Ісус Христос є Царем вселенної.

ЯКІ Ж ПРИКМЕТИ ХРИСТА-ЦАРЯ?

Історія знає численних славних, могутніх і визначних царів. Історія знає царів жорстоких, тиранів, які розкошували і забавлялися в палатах тоді, коли їхні піддані гинули на війні, вмирили з голоду або невинно кара-

Ісус Христос Пантократор (Вседержитель), мозаїка візантійської школи в соборі Чечфалу на Сицилії, яка датується 1145 роком. Напис на розгорнутій книзі грецькою та латинською мовами: «Я світло для світу. Хто йде за мною, той ніколи не ходитиме в темряві, а матиме світло, яке веде до життя.» (Ів. 8.12)

лися в тюрмах. Христос-Спаситель не був таким царем. На запит Пилата: «Чи ти цар?», Христос лагідно відповів: «Царство моє не від цього світу. Було б моє царство від цього світу, то сторожа моя була б воювала, щоби мене не видали юдеям. Але не звідсіля моє царство». Христове царство не має нічого спільного з політикою, воно не побудоване на армії, на панцирних танках чи ракетах; Христове царство – це царство душ, царство миру і любові.

В Оливному Саді, коли апостол Петро витягнув меч, щоб боронити Христа перед ув'язненням, Спаситель промовив до нього: «Вклади твій меч назад до піхви... Чи гадаєш, що я не міг би попросити Отця мого, і він зараз же не дав би мені більш як дванадцять легіонів ангелів?». Христос-Цар не бажав оборони, бо він прийшов на землю вмерти на хресті за грішний людський рід.

Продовження на 2 стор. ▶

«Внутрішня роздвоєність людини – це важка психічна проблема. Аналогічною проблемою виглядає й непримиренне протистояння двох відгалужень історичної Київської Митрополії: УГКЦ та кількох православних юрисдикцій, не вельми дружніх, але зазвичай солідарних в одному – протиставленні себе греко-католикам». Про потребу відновити діалог між УГКЦ та православними Церквами пишемо **на сторінці 2 та 3; на 4** про те, що спільного між католиками і православними. Вашій увазі, зокрема, розважання архієпископа Харківсько-Полтавського Ігоря (Ісиченка) з УАПЦ(о)

Цьогоріч Нобелівська Премія в галузі літератури поїхала до уродженки Івано-Франківська, білоруски (по батькові і українки по матері) Світлани Алексієвич. Вітаємо Білорусь з її першою Нобелівкою! Письменниця живе в Білорусі, пише російською, її книжки, це тусклий, жорстокий, документалізований запис катастрофи, якою був як СРСР, так і спосіб, у якій розвалювалася імперія. Її творчість, це також свідчення про те, наскільки глибоко нинішній культ Путіна в Росії закорінений в темряві СРСР. **Сторінка 7**

ХРИСТОС – ЦАР-ВСЕДЕРЖИТЕЛЬ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Після чудесного розмноження хліба одухотворений народ хотів проголосити Ісуса Христа царем, а Спаситель відійшов на самотнє місце і скрився. Чому? Бо Христове царство «не від цього світу». Христос-Цар прийшов на землю не провадити війну, але жертвою своєї крові і смерті на хресті усім віруючим відчинити вступ до небесного вічного щастя. «Я прийшов, щоб життя мали – щоб достоту мали», – каже Христос.

На Тайній Вечері Христос, Цар Вселенної, обмив ноги своїм учням. При цій нагоді Спаситель повчав апостолів словами: «Царі народів панують над ними.

Не так хай буде з вами! А навпаки: більший між вами, нехай буде як молодший, а наставник як слуга. Хто бо більший? Той, що за столом, чи той, що служить? Хіба не той, що за столом? Та, проте, я між вами як той, що служить. Син Чоловічий прийшов не на те, щоб йому служити, лише щоб служити й віддати своє життя, як викуп за багатьох». Христос-Спаситель – це справді цар жертви, цар миру і любові. «Ярмо мое солодке й тягар мій легкий», – каже Христос.

ЯКИМ МАЄ БУТИ НАШЕ СТАВЛЕННЯ ДО ХРИСТА-ЦАРЯ?

Кожна людина на світі му-

суть зайняти якесь становище супроти особи Христа-Царя. «Хто не зо мною, той проти мене», – вчить Христос. Або людина вірить в Христа, любить його, заховує заповіді його і буде щаслива навіки, або погорджує ним, відвертається від нього і стягає на себе вічну кару.

Христос має бути царем наших душ. Якщо у наших душах є Божя ласка, якщо совість каже нам, що ми стараємося бути гідними учнями Христовими, тоді Христос царює в нас. Христос-Цар має бути царем наших родин, наших громад, нашого народу. Якщо в родині царює мир, любов і згода, якщо члени родини моляться, заховують Божі заповіді і приступають до Святих Тайн, у такий родині Христос є Царем.

Мільйони віруючих хрис-

тиан терпіли переслідування, застрашливі муки, тортури і відважно йшли на мученицьку смерть за вірність Христові-Цареві. Скільки наших вірних братів і сестер в Україні могли промовити словами апостола Павла: «Я певний, що ні смерть, ні життя, ні ангели, ні князівства, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, ні висота, ні глибина, ані інше якесь сотворіння не зможе нас відлучити від Божої любові, що в Христі Ісусі, Господі нашім». В нашому обряді ми щодня молимося словами: «Прийдіте, поклоніться Цареві нашому Богу. Прийдіте, поклоніться Христові, Цареві нашому Богу. Прийдіте, поклоніться і припадім до самого Господа, Ісуса Христа, Царя і Бога нашого».

Дві тисячі років вороги Божі з пекельною ненавистю

старалися «зложити Царя Христа до гробу». Римський імператор Нерон в 64 році, підписуючи декрет про гонення християн, сказав: «Як я справлюся з цими християнами, то світ навіть не буде знати, що вони жили на землі». Нерон закінчив життя самогубством, а на тому місці в Римі, де апостол Петро був розп'ятий і де вмирили святі мученики за вірність Христові, знаходиться найславніша у світі базиліка св. Петра. На площі перед базилікою височить перевезений з Єгипту могутній обеліск, на якому читаємо слова: «Христос перемагає, Христос царює, Христос наказує». Щасливі ми, християни, що належимо до Христа-Царя, бо з Христом-Спасителем будемо жити на віки вічні. Амінь.

Кир Інокентій Лотоцький
ЧСВВ, «Місіонер»

Рік Митрополита Андрія Шептицького

ВЛАДА ЯК СЛУЖБА

Лише така влада сильна і тривка, що опирається на любові! І тільки таку власть уважають звичайно люди тією, що походить від Бога! Тільки таку власть, що являється опікою над підчиненими та, за прикладом Христа, службою, а не пануванням! Сам же Христос, що мав, прецінь, найвищу власть на небі й на землі, розумів завжди Свою владу єдино як службу. І не інакше про Себе говорив, як тільки так, що Він прийшов на цей світ, щоб служити другим, а не щоб Йому люди служили. Отже, підвалиною всякої влади, малої чи великої, є любов.

А хто вживає своєї влади виключно для свого добра, той своїм самолюбством підкопує свою повагу та нищить свій вплив, який може і повинен мати.

І більше цій владі шкодить та й більше понижає її всяке зловживання і безprawство, аніж навіть непослух підчинених.

Тож коли домагаєшся, брате, у справах, щодо яких справуєш владу над людьми, послуху та пошанівку, то в першій мірі сам шануй святість Божого порядку, над яким стоїш, і не понижай його безprawством та самолюбством! До вас пишу це, батьки родин, до вас, господарі, що маєте челядь і робітників! До вас усіх, що справуєте яку-небудь владу! Якщо хочете, щоб підчинені ваші повинувалися вам і вас любили, то ви перші виказуйте любов!

Митрополит Андрей Шептицький, із пастирського послання до духовенства та вірних «Найбільша Заповідь», 1901 р.

МІФИ, ЩО НАС ДІЛЯТЬ

— ХГ —

Шлях до церковної єдності українських християн східного обряду завжди заводитиме нас на манівці, якщо не прямуватиме до відновлення спільної, київської (або, може, «києво-галицької») ідентичності. Адже конструювання єдиної конфесійної структури обертається на профанацію, якщо не буде складником ширших духовних пошуків. А духовний пошук залишатиметься гонитвою за примарами, і що гірше – за штучно створеними міражами, – доки ми чітко не усвідомимо власної ідентичності як суб'єкта цього пошуку. Не зрозуміємо самих себе.

Внутрішня роздвоєність людини – це важка психічна проблема. Аналогічною проблемою виглядає й непримиренне протистояння в єдиному національно-релігійному тілі двох відгалужень історичної Київської Митрополії: Української Греко-Католицької Церкви вкупі з Мукачівською Спар-

Архієпископ Харківсько-Полтавський
Ігор. С-на: Леонід Логвиненко

хією та кількох православних юрисдикцій, не вельми дружніх, але зазвичай солідарних в одному – протиставленні себе греко-католикам. Вже понад 400-річний досвід цього фатального протистояння залишив нам цілий корпус полемічної літератури, традиції котрої не згасають донині.

Драматично долаючи політичну міфологію «руського міра», пересічний православний українець продовжує жити в країні історико-релігійних міфів, що компенсують брак об'єктивних знань з історії Церкви. Блукання в полоні міражів заколискують і паралізують волю до руху вперед, до духовного пошуку, до виходу з протиприродного конфлікту, нав'язаного давніми й новими міфотворцями.

МІФ 1. Русь прийняла за Володимира Великого не католицьку, а православну віру
Навернення Руси-України

на християнство тривало не одне сторіччя і було плодом праці як візантійських, так і латинських місіонерів. До 1054 р., попри різницю обрядів і епізодичні конфлікти між Римом і Константинополем, не існувало протиставлення «православ'я» і «католицизму» як двох різних напрямків християнства. Вся неподільна Церк-

ва називала себе «православною» («ορθόδοξος») (бо визнавала вчення семи Вселенських Соборів та засуджувала іконоборництво) та «католицькою» («καθολικός»), тобто соборною – єдиною в багатоманітності обрядів і юрисдикцій. Український переклад слова «католицький» ми наводимо в 9-му члені Символа Віри: «В Єдину,

Святу, Соборну і Апостольську Церкву» («Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν»). А Московська Церква до катастрофи ХХ ст. вживала зросійщений варіант слова «католицький» – «кафолический» – у власній назві: «Православная Кафолическая Восточная Греко-Российская Церковь».

Продовження на 3 стор. ►

МІФИ, ЩО НАС ДІЛЯТЬ

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Взагалі ж слово «католицька церква» («η καθολική εκκλησία») вперше навів для позначення всієї християнської спільноти один із перших Отців Церкви, священномученик Ігнатій Богоносець, загиблий 107 р.

МІФ 2. Київська Церква відкинула Флорентійську Унію з Римом

Насправді ж київський митрополит Ісидор був одним із найбільш активних прибічників об'єднання Церков, декларованого в Флоренції 1439 р. Ідея унії не зустріла в Україні опору й тільки Велике Князівство Московське відкинуло Флорентійську Унію й скористалося цим, аби проголосити 1448 р. автокефалію Московської Церкви. Саме відтоді почала реалізуватися месіянська ідея «Москви – третього Риму», що згодом переросла в доктрину «православної російської імперії» («русского мира»), ворожу щодо західного християнського світу. Київські ж митрополити, що прийшли на зміну Ісидорові, до кінця XV ст. продовжували керуватися підписаними в Флоренції ухвалами.

МІФ 3. Берестейську Унію 1596 р. прийняла лише Західна Україна

Іронія в тому, що саме обидва західноукраїнські єпископи, Гедеон Балабан і Михайло Копистенський ухилилися (під тиском мирян зрештою) від спершу підтриманої всіма православними владиками Київської Митрополії ідеї відновлення єдності з Римом на засадах Флорентійської Унії. Але коли 1686 р. Київська Митрополія всупереч канонам була підпорядкована Московському Патріярхові, Львівська, Перемишльська та Луцька єпархії визнали такі зверхність римського архиєрея. Решта ж єпархій Київської Митрополії: Волинь, Наддніпрянщина, Поділля, Білорусь, згодом – Чернігівська й Смоленська землі – стали тереном поширення ідеї з'єднання з Римом вже в першій половині XVII ст. Інша річ, що після приєднання до російської імперії/СССР унія на захоплених росіянами землях насильно ліквідувалася: спершу на Правобережній Україні, потім на Холмщині, а вже в XX ст. – в Галичині й на Закарпатті.

МІФ 4. Козацькі війни XVII ст. були реакцією на насильницьке запровадження унії

Козацькі повстання, що зрештою обернулися визвольною війною на чолі з Богданом Хмельницьким та драмою Руїни, були викликані насамперед прагненням козацтва здобути станове привілеї, аналогічні правам шляхти. Але політична риторика козаків щедро визискувала релігійні гасла. Хоча український і білоруський православний єпископат на чолі з митрополитами Петром Могилою, Сильвестром Косовим, Діонісієм Балабаном активно прагнув до порозуміння з королівським урядом. Саме Православна Церква бачила загрозу наслідки легковажного союзу з Москвою та застерігала від цього союзу.

МІФ 5. Гайдамацький рух був викликаний порушенням прав православних українців

На середину XVIII ст. величезна більшість церковних громад (близько 2 тисяч) на Правобережній Україні належала до з'єднаної з Римом Церкви.

Православними лишалися кілька десятків парафій. Але, як і в наш час, російська влада намагалася використати гасло підтримки одновірців за кордоном для втручання у внутрішні справи Речі Посполитої. Навмисне для цього було утворено прикордонну Переяславську Єпархію, з 1733 р. незалежну від Київської. Емісари, які засилювалися на Правобережжя, провокували селян на протести, обіцяючи підтримку російської імперії. 1761 р. архимандрит Мелхиседек Значко-Яворський, призначений управителем церков і монастирів на Правобережжі, очолив рух за перехід громад на православ'я. Це посилювало суспільний конфлікт і виявилось суголосним зростанню настроїв соціального протесту, що вилилися в Коліївщину. Поширилися чутки про «золоту грамоту» Катерини II, яка нібито дозволяла нищити католиків і євреїв. Жертвами Коліївщини 1768 р. стали не тільки представники суспільних еліт, але й десятки уніятських священників і монахів. Як і нині на Донбасі, росіяни використали спровокований ними конфлікт у сусідній країні, аби ввести туди свої війська. Потім вони самі ж жорстоко розправилися з ошуканими гайдамаками й використали конфлікт на Правобережжі для знищення державності Речі Посполитої.

Чи всі міфи виникали спонтанно?

Деякі з них – можливо. Але поширювалися вони цілеспрямовано, маючи на меті зруйнувати єдність української християнської спільноти й залучити її найбільш вразливу частину в московську цивілізаційну орбіту, завжди позначувану месіянськими рисами. То Москва визнавала себе альтернативним центром православ'я, столицею прогресивного людства, а тепер ось – захисницею традиційних цінностей і оплотом радикально правих партій.

Міфи активно використовувалися після польських повстань 1830–1831 та 1863–1864 рр., які проходили під гаслами захисту права на сповідання католицької віри й спрямовували до українців заклик боротися «за вашу і нашу свободу». Імперія прагнула перетворити православних українців на заручників антикатолицької міфології, сліпе знаряддя в руках цинічної влади, яка з XV ст. і досі нещадно визискує «православний проект». Серед творців цього міфу – наш земляк Микола Гоголь, літературний персонаж якого став символом непримирного захисту «русского мира», коли вбив за його цінності власну дитину. Та хіба він один...

Шлях до відновлення єдності Київської Церкви пролягає через складний і відповідальний етап деміфологізації стосунків її поділених нині частин, через звільнення від риторики ненависти й психології взаємних підозр. Бо ж міф як заміник реальної історії поневолює нас, перетворює на маріонеток політичних жонглерів, відбирає в нас свободу вибору – невідмінний чинник духовного зростання. Міф обкрадає нас, позбавляючи справжньої християнської любові, підміненої її імітацією – патетичною, але духовно порожньою. Відкриваючи реальні цінності один одного, ми, православні й греко-католики, в здобутті науки любови відкриваємо власну ідентичність, ідентичність Української Церкви, а водночас – Христа, який чекає на нас, справжніх, автентичних і згуртованих у спільноті однодумців.

Архієпископ Харківсько-Полтавський Ігор (Ісиченко), Українська Автокефальна Православна Церква (оновлена) (UAPC.org.ua)

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННИЙ ВЛАДИКО ІГОРЮ!

Як Вам відомо, на останньому засіданні Священного Синоду Української Греко-Католицької Церкви розглядалося питання звернення Собору УАПЦ(о) від 1 квітня 2015 року про пошуки шляхів відновлення євхаристійного сопричастя і адміністративної єдності нашої та очолюваної Вами Церкви. Бажаю повідомити Вас про рішення отців Синоду:

- Вітати рішення Собору Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ(о) та висловити готовність до спільного пошуку шляхів відновлення євхаристійного сопричастя і адміністративної єдності між Українською Греко-Католицькою Церквою та Харківсько-Полтавською єпархією УАПЦ(о).
- Створити Синодальну робочу групу для пошуку моделі адміністративної єдності УГКЦ та Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ(о) в такому складі: Блаженніший Святослав – голова; Преосвященні владика Євген (Попович) і Теодор (Мартинюк); отці Віталій Токар, Анібал Соутус та Ігор Шабан.

Хочу запевнити Вас, що з мандату Синоду єпископів УГКЦ я особисто, як Глава Церкви, докладатиму усіх зусиль для того, щоб благородна справа єднання наших Церков за Божим благословенням якнайшвидше увінчалася успіхом.

Щиро відданий у Христі-Господі

† Святослав, Київ,
18 вересня 2015 року Божого

ВУЛИЦЯ СВЕРСТЮКА

Вулицю «уповноваженої особливого відділу НКВД» Маріни Расковой у Києві перейменують на честь Євгена Сверстюка. За це 8 жовтня проголосувала Київська Українська філософська письменницька дисидентська група. Євген Сверстюк жив на цій вулиці до своєї смерті 1 грудня 2014 року. Він уособлював цілу епоху боротьби проти тоталітаризму. (Історична Правда)

ДЕЗІНФОРМУЮТЬ, ЩОБ ПЕРЕМОГТИ

Україна має готуватися до нової дезінформаційної кампанії з боку Росії. Про це заявив президент П. Порошенко, виступаючи у Військово-Морському Інституті КНУ ім. Шевченка. «Ворог війни не закінчив і гібридна війна – те, з чим світ зіткнувся рік тому – вона в самому розпалі. Бо вона вбирає в собі не лише військову агресію, не лише економічний зашморг, який агресор думав, що закинув на шию України. Гібридна війна передбачає велику і потужну дезінформаційну кампанію.» (5.УА)

СБУ ЧИСТИТЬ СЕБЕ

Протягом останніх трьох місяців у СБУ було заарештовано 25 співробітників, більшість із яких – старші офіцери. Очільник відомства В. Грицак зауважив, що затримання є черговим доказом очищення структури. Більшість випадків пов'язані з корупцією, але є і державна зрада – працювали на російські спецслужби. Для порівняння, за попередні півтора роки служба внутрішньої безпеки задокументувала лише 4 випадки протиправних дій співробітників СБУ. (Прес-служба СБУ)

МОБІЛЬНА ВИСТАВКА ПРО ГОЛОДОМОР

Цієї осені Канадою подорожуватиме мобільна виставка про Голодомор в Україні 1932–33 років. Спеціальний автофургон буде оснащений найсучаснішим мультимедійним обладнанням, аби інформувати канадців про історію геноциду в Україні. Зовнішній вигляд фургону був так розроблений, щоб сам собою служив драматичним нагадуванням про трагедію Голодомору. Проект отримав підтримку від канадського уряду, а також від провінційних міністерств Манітоби та Онтаріо. На старті виставку возитимуть по школах у провінції Онтаріо, а також на різноманітні фестивалі та громадські заходи там само. Далі вона мандруватиме країною, організатори сподіваються охоплювати інформацією як мінімум 7 000 студентів на рік. Проект буде реалізований до 2018 року або й довше. (VIDIA)

ІНОЗЕМЦІ НА ДОНБАСІ

Офіційно близько тисячі іноземців беруть участь у військових діях на Донбасі на боці України. Про це в ефірі «5 каналу» заявив волонтер Мирослав Гай. «Я думаю, що їх набагато більше. Просто дуже багато людей приїхали сюди – дехто не зовсім легально, більшість легально, але вже нелегально перебувають на території України (через уплив часу та інше), їх велика кількість». 6 жовтня, Верховна Рада дозволила іноземцям служити в ЗСУ. (А.Ф.)

Важкі питання віри

ЩО СПІЛЬНОГО У КАТОЛІКІВ І ПРАВОСЛАВНИХ?

Мабуть, набагато приємніше міркувати про те, що нас об'єднує, ніж про відмінності. Найкраще про це говорити словами Декрету про Екуменізм II Ватиканського Собору: «*Церкви Сходу з самого початку мали ту ж скарбницю, з якої Церква Заходу чимало почерпнула в літургійній області, в духовному переказі і в канонічному праві. Не можна також недооцінювати того факту, що основоположні догмати християнської віри про Святу Трійцю і про Бога-Слово, який воплотився від Діви Марії, були визначені на Вселенських Соборах, що відбувалися на Сході*».

У документі Собору підкреслюється, що відокремлені від Риму Церкви Сходу володіють справжніми Таїнствами, в силу апостольського спадкоємства.

Можна нескінченно перерахувати те спільне, що належить до спадщини католиків і православних, починаючи з Святого Письма і догматичних визначень і закінчуючи подібністю у вершені богослужіння. Особливо багато спільного у католицьких і православних Церков одного і того ж обряду. Тому в нашій розповіді все-таки доведеться акцентувати увагу саме на відмінностях. Але спочатку нагадаємо, які громади ми називаємо православними.

ВСІ СХІДНІ ЦЕРКВИ ТРАДИЦІЙНО РОЗДІЛЕНІ НА ДВІ ВЕЛИКІ ГРУПИ

Дохалкедонські Церкви, з тих чи інших причин не визнали визначень Халкедонського Собору, Халкедонські Церкви визнали рішення цього собору. В силу неприйняття христологічних формулювань Ефеського або Халкедонського Соборів т.зв. дохалкедонські Церкви, очевидно, вважалися несторіанськими або монофізитськими. Сьогодні, завдяки міжконфесійному богословському діалогу, вдалося з'ясувати, що різні формулювання не порушують спільності віри в таємницю Христа – істинного Бога й істинної людини. Тому сьогодні всі ці Церкви назива-

ють «древніми східними Церквами» або «східними православними Церквами». Решта східних Церков, що не знаходяться в спілкуванні з Церквою Риму, називають східними Церквами візантійського обряду, і часто під загальною назвою «православні» маються на увазі віруючі саме цих громад, оскільки їх присутність в Європі найбільш помітна, а контакти найбільш часті. Віруючих православних Церков не можна плутати з віруючими східних католицьких Церков, що знаходяться в спілкуванні з Римом, хоча схожість між ними велика – в тому, що стосується здійснення богослужіння, духовності, богослов'я та дисципліни. Православні богослови, що міркують про відмінності між католиками і православними, перш за все мають на увазі католиків латинського обряду.

ІСТОРІЯ ПОДІЛУ

Отже, під «католиками» будемо розуміти католиків латинського обряду (найпоширенішого в Католицькій Церкві), а під православними – православних візантійського обряду. Якщо говорити коротко про історію поділу між нашими Церквами, то він відбувся в 1054 році, в момент взаємного відлучення Риму та Константинополя (це відлучення було знято в 1965 році). Православ'я візантійського обряду представляє цілий ряд автокефальних Церков, які, перебуваючи в повному таємничому і канонічному спілкуванні між собою, здійснюють своє церковне життя незалежно одна від одної.

Православна Церква вважає себе єдиною істинною Церквою Христовою, оскільки тільки вона зберегла цілком святе Передання, тобто спадщину Святого Письма, Святих Отців і семи Вселенських Соборів. Згідно переконання православних, Католицька Церква після X століття відокремилася від православ'я, залишивши традицію Отців і Соборів, впадши в оману і ересь і ввівши нові доктрини, що віддалили її від істинної Церкви Христової.

У Символі віри католики проголошують віру в те, що Святий Дух виходить від Отця і Сина. Православні християни стверджують, що це є відходом від Нікео-Константинопольського символу віри, і додавання «і від Сина» (Filioque) є оманною,

що породило в свою чергу різні види зол в Католицькій Церкві, зокрема христомонізм, забуття Святого Духа або переважання структури над особистістю. Але подивимося, що говорить про це Катехизм Католицької Церкви: «*Апостольська віра в Духа була висвітлена II Константинопольським Вселенським Собором в 381 р.: «І в Духа Святого, Господа Животворящого, що від Отця походить»*». Тим самим Церква визнає Отця як «джерело і причину всього, що божественне». Вічне походження Святого Духа не означає, однак, відсутності зв'язку з тим же походженням Сина: «*Святий Дух, третя іпостась (або Особа) Трійці, є Бог, єдиний і рівний Отцю і Сину, єдиносущний і єдинородний. (...) Однак не говорять, що Він тільки Дух Отця, але одночасно Дух Отця і Сина*». Нікео-Константинопольський Символ віри сповідує «*Духа Святого, (...) Якому разом з Отцем і Сином личить поклоніння і слава*». Латинська традиція Символу віри сповідує, що Дух виходить «*від Отця і Сина*» (Filioque). Флорентійський собор (1438 р.) роз'яснює: «*Істота і буття Святого Духа виходять одночасно від Отця і Сина, і Він вічно виходить від Одного і Іншого як від єдиного начала і єдиним диханням... І оскільки все, що у Отця, Отець Сам дав Єдинородному Сину, народжуючи Його, – все за винятком Свого Батьківства, – остільки Син саме це походження Святого Духа від Сина вічно отримує від Отця, від Якого ж вічно народжений*». Проголошення Filioque було відсутнє у Символі Віри, проголошеному в 381 р. в Константинополі. Але, слідуючи давній латинській та олександрійській традиції, папа св. Лев уже проголосував його догматично в 447 р., ще перш ніж Рим дізнався і отримав в 451 р. на Халкедонському Соборі Символ Віри 381 року. Вживання цього формулювання у Символі Віри мало-помалу було допущено в латинську літургію (між VIII і IX ст.). Введення Filioque в Нікео-Константинопольський Символ Віри через латинську літургію ще і сьогодні становить предмет для суперечок з православними Церквами.

ПАПСТВО

Ще одним предметом розбіжностей

між православними і католиками є папство. Для православних неприйнятна безпосередня юрисдикція над усією Церквою або непомильність Папи в судженнях, що стосуються віри і моралі. Лише Вселенський Собор непомильний, на думку православних, – однак вони визнають тільки сім Соборів. Папство, згідно з цим переконанням, перешкоджає істотному виміру Церкви, яким є соборність.

ВІДМІННОСТІ – ЧИ СУТТЄВІ?

Про відмінності між католиками і православними можна докладно почитати в будь-якому підручнику православного богослов'я, але, як це не парадоксально, багато відмінностей виявляються несуттєвими. Так, наприклад, православні богослови критикують причащення західних християн під одним видом, стверджуючи, що Причастя можливо тільки під двома видами. Але при ближчому розгляді це виявляється не так: наприклад, немовлят причащують під виглядом Вина, але від цього Євхаристія не втрачає своєї повноти. Так само, у багатьох богословських творах відкидання вчення про чистилище, неприйняття догмату про Непорочне Зачаття Діви Марії і багато інших предметів суперечок між католиками і православними виявляються несуттєвими.

За відсутності єдиного вчення православної Церкви важко виділити думку окремих богословів і визначення окремих помісних Церков із загального, що розділяється між всіма вченнями. У богословській православній літературі, особливо сучасній, можна виявити абсолютно різні думки щодо того чи іншого вчення і різні погляди на католицьке віровчення, яке, одними авторами начебто багато в чому розділяється, а іншими повністю, різко відкидається.

Підводячи підсумок, слід пам'ятати про постійно триваючий богословський діалог з православними Церквами, в ході якого за багатьма пунктами вже з'ясувалося, а за іншими, ймовірно, ще належить з'ясувати, що, як і у випадку древніх православних Церков, різні формулювання не завжди порушують спільність віри.

Радіо Ватикан

— ХГ —

ХРАМ СВ. ПАНТЕЛЕЙМОНА

Найдавніша збережена до нашого часу церква Галичини знаходиться в селі Шевченкове (в минулому Станіслав) Галицького району Івано-Франківської області. Храм побудовано у 1194 р. князем Романом Мстиславовичем і освячено ім'ям Св. Пантелеймона, в честь його діда.

Цей унікальний зразок галицької архітектурної школи княжої доби протягом п'яти століть був католицьким костелом Св. Станіслава. За цей час він кілька разів зазнавав руйнувань, перебудов і реставрацій. Після реставрації 1926 р. храм зберіг свій зовнішній вигляд аж до візиту в Галич (14 квітня 1991 р.) кардинала УГКЦ Івана-Миромира Любачівського, приїзд якого дав могутній поштовх до відродження давньоруської святині. Відразу після реставрації 1998 року церкву було переосвячено в греко-католицький храм. Він набув сучасного, наближеного до первісного, вигляду, і має всі елементи, притаманні галицькій архітектурній школі княжої доби.

(Локальна Історія)

ПІД ТИСКОМ УКРАЇНА ВІДРОДИЛАСЯ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Кожний, хто зараз мандрує Україною, стикається з відчуттям дежа вю. Не було ніяких ознак, що це затишне скупчення національностей і віросповідань, яке (окрім Росії) населяє другу за величиною країну в Європі, зможе щось протиставити діям російської армії, її допоміжним військам і пропагандистським кампаніям. Але Путін зумів, і він ще буде себе за це картати: громадяни України стали незалежною, сучасною нацією, політичною нацією, як Швейцарія, і не важливо, говорять вони в повсякденному житті російською, українською чи татарською.

Це загальне враження. Не менш вражає те, що відбувається в деталях. Навесні можна було майже щогодини читати повідомлення, згідно з якими Україна стає «державою, яка не відбулася» і знаходиться на межі банкрутства. Тоді ці заяви були не зовсім безпідставними. Але вони більше не актуальні.

Почнемо з «бази» економіки: макроекономічна ситуація стабілізувалася. Після істотного спаду з початку російсько-українського конфлікту в лютому 2014 року, Київ уперше повідомляє про невеликий приріст в поточному кварталі. Валютні резерви з початку року зросли більше, ніж у два рази, і приватні кредитори України проголосували в кінці серпня за списання 20 відсотків заборгованості. Фінансовий сектор очищений після закриття 50 нежиттєздатних банків.

Ахілессовою п'ятою зовнішньої політики багатьох країн Східної Європи був і залишається енергетичний сектор. Кілька років тому Україна була найбільшим покупцем російського газу, випереджаючи Німеччину. У 2014 році вона вперше отримала менше половини свого газу з Росії. До 2019 року експерти очікують повного розриву ділових відносин, також стосовно транзи-

ту газу. Економічно – також і для Росії – це безумство. Ніде більше так добре не видно, наскільки високу ціну мусить платити весь регіон за імперську «євразійську» політику Путіна.

Тим не менш, залишаються питання без відповідей: чи поверне нинішня стабілізація України інвесторів? Як країна переживе цю зиму, коли вугілля купами лежить на окупованих територіях Східної України, не надходить вчасно на електростанції? Нарешті, підвищення ціни на природний газ в три рази для населення стане причиною незадоволення. Це вже і так тема виборчої кампанії – 25 жовтня в регіонах і муніципалітетах відбудуться вибори.

Але список успішних реформ ще не завершений. «Деолігархізація» почалася: монополія корпорацій олігархів буде скасована, щоб можливі були контроль і конкуренція. Тендери будуть прозорими, в цьому допоможе новий електронний уряд. Органи влади скоротять – міністерство економіки до кінця року звільнить

половину держслужбовців. Решті будуть платити більше, щоб вони були менше схильні до корупції. Вакансії будуть відкритими. Інтерес кандидатів величезний.

Останнє, але не менш важливе: як ніколи раніше, Україна отримала міжнародну підтримку. Хоча Захід і не відправляв вояків, не постачав зброї, щоб допомогти жертві нападу. Фінансова підтримка Києву скромна, здається, її занадто багато, щоб померти, і занадто мало, щоб вижити. Тільки невеликий відсоток того, що отримала маленька, яка не бажає проводити реформи Греція – але це краще, ніж нічого.

І якщо всі зв'язки будуть розірвані: в Україні, на відміну від того, як було під час анексії Криму, знову є дїездатна армія. Її склад подвоївся до 280000 вояків. Сьогодні кожен воїн може виконати кращий обов'язок: загрозою відчутних втрат тримати супротивника на відстані.

Але все це нічого б не вартувало, якби не було громадського духу і громадян-

ськості, «гармонії між духом нації, її переконаннями і потребами, а також її державними органами». У випадку з Україною: є тисячі волонтерів, зайнятих у великій роботі реформ, деякі зовсім недавно почали службу в органах.

Кого це дивує? Українці хочуть того, що ми приймаємо як самозрозуміле: вони хочуть жити, «як у Європі». Тому вони (поки що?) не приїжджають до нас масово. Спочатку вони хочуть спробувати у себе. Хороший привід для Берліна і Брюсселя допомагати їм набагато енергійніше, ніж будь-коли раніше. Також і Петру Порошенку. Президент України повинен усвідомлювати тільки один ризик: після того, як він провів країну через – сподіваюся, нарешті, закінчену – відкриту війну, його можуть не вибрати на другий термін. Так було з Уїнстоном Черчиллем у 1945 році. Таке життя – принаймні, в умовах демократії.

Герхард Гнауек, «Die Welt», переклад з німецької о. Б. Підлісецького

Думи мої...

ДИВІТЬСЯ ТРОХИ ВПЕРЕД

Те, що відбувається в ці дні – це не просто історичні події. Це грандіозні і епохальні події для України. У ці дні ми перерізли пуповину,

яка зв'язувала нас з Імперією. Ми вирвалися з кривавих пазурів Звіра, з яких ми не могли вирватися більше 350 років. Звір тримав нас дуже міцно, але ми вже не в його лапах. Він рвав наші шматки в ці 2 роки, він забрав життя наших кращих людей. Але в Історію 2015 рік увійде як рік, коли ми остаточно вирвалися. Звір буде ще махати лапами навздогін, він буде ще діставати нас і ранили, але ми вже стоїмо самі. І рухаємося в бік Європи і Цивілізації.

Федералізація і позаблоковий статус

На самому початку він хотів і вимагав дві фундаментальні і принципові речі: федералізація і позаблоковий статус України. Але через тверду і принципову позицію наших союзників і завдяки нашому героїзму, патріотизму і самоорганізації, Москва не отримала ні того ні іншого. Зараз вони торгуються за дрібні технічні деталі – як і протягом якого терміну вони підуть (з України-Ред.). Йдеться про місяці плюс-мінус. Для Колеса Історії це зовсім не важливо. Через років 5–10–50 про це ніхто не згадає, але всі книги і люди будуть пам'ятати, що в 2015 році Україна вирвалася з Імперії Зла.

Фінський варіант

Це нам нав'язувалося Москвою з самого початку війни. Стати сірою зоною, буфером між Московією та Європою. Не вийшло. Через кілька років ми станемо членом НАТО або нового молодого військового східноєвропейського Союзу, або отримаємо статус військового стратегічного союзника США без членства, що ще краще. Бо тоді питання вирішуються набагато швидше і тільки на двосторонньому рівні, як між США-Ізраїль або США-Південна Корея.

Боснійський варіант або федералізація

Це нам нав'язувалося Москвою з самого початку війни. Теж не вийшло. Не буде в нас в конституції такого, щоб якась область могла мати право вето на зовнішньоекономічний або військовий вектор руху України.

І з 1 Січня ми стаємо асоційованим членом ЄС. Ми стаємо частиною Європи. Ми вже ніколи не повернемося туди, де ми були. Хребет Імперії зломлений. І в Історії це буде стояти 2015-м роком. Дивіться трохи вперед, якщо можете...

Олег Пономар, з Фейсбуку, переклад з російської о. Б. Підлісецького

Українці в Німеччині

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ
У ФРАНКФУРТІ НА МАЙНІ

22 вересня у нашій церкві відбулась молитва за Україну, яку підготував та провів священик о. Роман Лірка. Окрім парафіян у ній брали участь багато громадян нашої країни та Німеччини з міста Франкфурта та околиць. Українську державу представляла генеральний консул пані Алла Польова зі співробітниками консульства.

На початку о. Роман розповів про пророка Ісаю, який проповідував у VIII ст. перед Христом і не раз осуджував юдеїв за беззаконня: «...Правосуддя назад відступилося, а справедливість здалека стоїть, бо на майдані спіткнулася істина, правда ж не може прийти, і істина зникла, а той, хто від злого відходить, грабований... І це бачить Господь, і лише в Його очах, що права нема! І Він бачив, що немає нікого, і дивувався, що немає заступника... Та рамено Його Йому допомогло, і Його справедливість підперла Його, і Він зодягнув справедливість, як панцир, а шолома спа-

сіння на Свою голову... Надолужить Він гнівом Своім ворогам згідно з учинками їхніми...».

Проїшло майже 3 тисячі років, але як подібні держави сучасні та праісторичні в морально-релігійних та суспільно-громадянських станах! Ісає підсумовує у цій главі, що спасіння прийде по Божій ініціативі. Але як діяти нам? Про це навчає св. Афанасій: «Коли ми маємо надію бути сильними в Бозі, тоді найдемо ворогів наших немічними».

Далі о. Роман розповів про міжнародну зустріч релігій за мир у Тирані, столиці Албанії, яка відбулась 6–8 вересня і збрала понад 400 лідерів релігійних організацій, представників світової культури і політики, які розмірковували над злочинними проблемами суспільства: від міграції до кривавих конфліктів у різних частинах світу, від захисту навколишнього середовища і до глобалізації та солідарності. Гаслом цієї зустрічі було: «Мир завжди можливий».

Ще о. Лірка озвучив заклик Глави УГКЦ, Блаженні-

шого Святослава до миру й примирення українського та російського народів, проголошений під час його перебування на черговій щорічній пленарній Асамблеї Ради Єпископських Конференцій Європи, яка відбувалася в Єрусалимі.

Усім серцем учасники зібрання слухали молитву «щоб Господь Бог дарував Україні нашій мир глибокий і непохитний, від війни та нашестя супротивників оберігаючи, й усе благе на користь душевну й тілесну подаючи...». Молились ми за наших воїнів і волонтерів, які вражають своїм героїзмом та ентузіазмом, за відважних патріотів з окупованих територій, за українську еліту та й за весь наш боголюбивий народ.

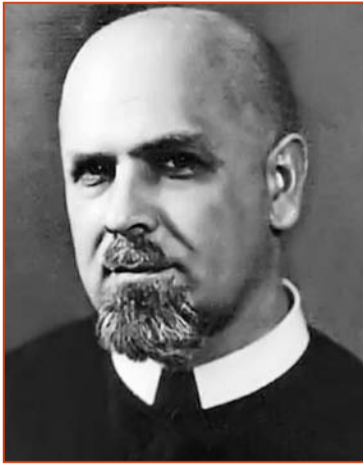
А на завершення у храмі лунав величний церковний гімн «Боже великий єдиний, нам Україну храни...»

Після молитви більше ніж 60 людей переглянули виставу «За героїв та інших молитва» Львівського християнського театру «Еммануїл», художнім керівником якого є Жанна Горай.

Для «ХГ» Микола Пруський

З літопису християнської України

КИЇВСЬКА МИТРОПОЛІЯ ЗА ЯРОСЛАВИЧІВ (1054–1104)

Бо й справді, між роками 1054–1104 іде дуже довгий і крутий шлях розвитку, яким Українська Церква перейшла від Іларіона-русина, до Никифора-грека. Ці дві дати, і ці дві особи, – це вихідний і кінцевий пункт розвитку. Між ними лежить крива лінія подій і явищ, які роблять це 50-ліття переходовою добою. Показником такого переходового характеру є історія Київської Митрополії, Києво-Печерського Монастиря та інші події цього півстоліття.

ІСТОРІЯ МИТРОПОЛИТІВ: 1054–1104 рр.

За назначеним у 1051 році митрополитом київським Іларіоном-русинам відразу ж таки, і з тим роком, пропадають усякі літописні сліди та й, узагалі, в літописах помітна довготривала мовчанка про митрополитів (до 1067 р.). Будучи людиною радше науки та аскетичного подвигу, Іларіон, відай, не приймав якоїсь боевої участі в житті української громади тих часів, а вже головню в справі свого церковного визнання за правного митрополита. Як людина місцева, він виростав з української громади, якої інтереси були для нього справою природною, самозрозумілою. Не такими були митрополити-греки. Вони були чужими цьому суспільству й заступали в першу чергу візантійські інтереси, а тому їхня дія і життя в Києві мало багато чого до зауваження з штандпункту українського літописця, що й збуджувало увагу і літописців, і населення. Коли прихильність митрополита-русина при різних державних чи громадських подіях була справою нормальною і природною, то така присутність митрополита-грека, який часто не розумів і мови, збуджувала цікавість і набирала значення події, яку треба було відзначити в літописах. А далі, коли довкола вибору митрополита Іларіона розпалася церковно-правна дискусія, підсичувана візантійською заінтересованою легалістичною доктриною, то можливо, що Іларіон добровільно

Як у політичному житті Української Княжої Держави період володіння Ярославичів був переходовою добою боротьби за начальну владу між синами Ярослава, так і в церковному житті цей майже 50-літній період треба вважати переходовим. В політичному житті, в тому часі, розвиток пройшов від зорієнтованих на Захід Ізяславичів до візантофільських Мономаховичів, які в 1113 році на стало засідають в Києві. Безперечно, що цей перехід у політиці не був без впливу на події і явища церковного життя.

відсунувся від актуального управління митрополією, щоб не загострювати справи. Та ні Ярослав, ні згодом його наступник Ізяслав не думали уступати перед легалістичними церковно-правними вимогами Візантії, і справи залишалися в тому переходовому стані, ждучи, може, на якусь сприятливу нагоду, щоб розв'язати цю справу задовільно і з честю для обох сторін. Такою нагодою повинна, природно, бути смерть Іларіона. В такому стані могли плисти роки князювання Ізяслава Ярославича аж до 1067 року, коли політична революція в Києві посадила на місце Ізяслава – Всеслава Полоцького. Що спричинило цю революцію, годі сьогодні певно встановити. Але не виключена є співдія візантійської агентури, головню, коли простудіювати пізніші умовини замирення Ізяслава з киянами та з своїми братами.

Як ми вже згадували, між умовами замирення Ізяслава з киянами була поставлена, відай, і справа обсади митрополічного престолу в Києві. Можливо також, що Іларіон тоді вже був помер, а Київський престіл був необсаджений; а може ішлося навіть про легалізування позицій самого таки Іларіона, коли прийняти, як дехто здогадується, що Іларіон ще тоді жив і, згодом, прийнявши ім'я Нікона, став ченцем у Печерському Монастирі в Києві, зрікшись – ради святого спокою – митрополічної гідності. Як воно не було б з Іларіоном, Ізяслав був змушений прийняти вимоги посередничіні молодшими братами: Святославом і Всеволодом, і то тим більше, що справа Іларіона по 15 літах вже втратила багато на своїй загостреності та частинно відійшла в забуття в народі. Про неї могла пам'ятати дуже виразно тільки Візантія, яка старалася через вдатну пропаганду протипольського, а тому й протилатинського характеру довести до драстичних

вирішень. Ота непримиримість киян до польських союзників Ізяслава, яка, з одного боку, виявилася вбиванням поляків, а з другого – готовістю виємігрувати навіть у грецькі землі, якщо Ізяслав не поступиться, показує, що йшлося тут про дуже глибокі і важливі настанови, які можна пояснити тільки їх релігійним характером, що в тих часах виказував саме таку непримиримість. Самої політики для цього було б замало.

Прийнявши умови киян, в 1070-их роках, у Києві появляється новий митрополит-грек, Юрій, якого поведінка відразу вказує на те, що він не покладався на прихильність місцевої влади, тобто на Ізяслава, але радше на точки накиненого Ізяславові договору з 1067-го року. На це показує його виразна, сказати б політична, опозиція до культу святих страстотерпців Бориса і Гліба, який не визнавала Візантія, що однак вдалося зломити в дуже драстичних та неприємних для Візантії формах: торжеством перенесення мощів святих Бориса і Гліба та публічного відкликання візантійських застережень проти їх культу в Україні, в принизливій формі покаянного акту в особі самого таки митрополита Юрія, в 1072 році. Може при тому перерішило справу і марево Іларіона, як здогадуються деякі історики. На їх думку Іларіон був ще живий і проживав у Печерському Монастирі, як чернець, під ім'ям Нікона. Саме той чернець Нікон, про якого з такою пошаною пишуть літописці, десь у тому самому часі, як до Києва прибув митрополит-грек Юрій, залишив Київ і переселився до Тьмутароканя, куди втікали також українські князі-«ізгої». Це могло бути свого роду добровільне заслання, щоб не бути на очах нового митрополита-грека. Бо коли Нікон був однією і тою самою особою з Іларіоном, то по приході ново-

Преподобний Нікон, ігумен Києво-Печерського Монастиря (1078–88), імовірно, Митрополит Київський Іларіон (1051–1054). На думку ряду дослідників, Нікон увів до літопису переказ про поєдинок тмутараканського князя Мстислава Володимировича з касозьким князем Редедю (1022), обробив т.зв. курсунську версію про хрещення князя Володимира Святославича, оповідання про три помсти княгині Ольги древлянам (946) та ін. Деякі вчені вважають, що він був автором продовження Київського літописного зведення 1037 і літописного Зводу 1073 – одного з джерел «Повісті минулих літ». Його мощі спочивають у Ближніх Печерах Києво-Печерської Лаври. Збереглося зображення прп. Нікона в монументальних розписах лаврських храмів. (з Вікіпедії)

го митрополита йому таки справді не було вигідно проживати в Києві, як не було воно вигідно й Ізяславові, а вже таки неприємним було б воно для нового митрополита. Тому Нікон-Іларіон, – чи то за порадою Ізяслава, чи й самохіть, – виїхав з Києва на периферію Української Держави. Та згодом, він, відай, повернувся до Києва, бо помер саме в Києві в 1088 році, на становищі печерського ігумена, виконуючи, може, й святительські служіння в часі нової перерви на митрополічному престолі між роками 1073–1086-им.

По згаданому конфлікті в 1072 році при мощах святих Бориса і Гліба, митрополит Юрій – чи самохіть, чи змушений Ізяславом – імовірно виїхав з Києва, щоб вже більше до нього не повернутися. Можливо, що таке дораджувала йому проста розсудність, бо своєю поведінкою він міг був втра-

тити свій авторитет в Україні; а може і Візантія наказала йому покинути Київ, щоб якось помститися на Ізяславові та покарати Українську Церкву за цю компромітацію. Може бути, що це й було причиною другого вигнання Ізяслава з Київського великокняжого стола, бо гаранті договору з 1067-го року, тобто Святослав і Всеволод, могли уважати усунення митрополита-грека за порушення його клявзуль. Тому вони й виступили проти старшого брата та прогнали його з Києва, а на його місце засів Святослав Чернігівський (1073-ий рік). Саме з тієї нагоди приходять до тяжких розходжень і в Печерській Лаврі.

Тож Теодосієві, прихильникові Ізяслава та організаторові перенесення мощів святих Бориса і Гліба, загрожувало вигнання з Києва. Він так і не покоровився новим володарям Києва й уважав незмінно Ізяслава за легального князя, споминаючи в своїх моліннях літургійних Святослава тільки на другому місці.

Та поки Ізяслав скитався по західноєвропейських країнах, Святослав не почувався певним у Києві. Тому остався, мабуть, необсаджений і київський митрополічний престіл; можливо, що він не хотів в'язати собі рук, а може й вимоги Візантії були за тяжкі. Досить згадати, що і на похороні Святослава в 1076 році, і на похоронах Ізяслава в 1078 році не був присутній жодний митрополит київський. Бо, імовірно, його в Україні не було, а якщо був – то сидів він у якомусь спокійнішому місті під опікою надійнішого і для Візантії прихильнішого князя. А таким князем міг бути тільки Всеволод Ярославич; містом же – Переяслав, з княгинєю Мономаховною, з якого почалось його князювання; згодом воно постійно залишилось за його родом. Справді, під кінець наступного десятиліття, під роком 1091, маємо згадку про якусь Переяславську Митрополію. Вона, як виринула в літописанню без попереднього сліду, так і безслідно пропала. Та про цю справу: про Київських митрополитів за Всеволода Ярославича, в наступній нашій лекції.

о. Атанасій Великий ЧСВВ

БІЛОРУСЬ МАЄ ПЕРШОГО «НОБЕЛЯ»

Білоруська письменниця Світлана Алексієвич, яка пише російською, стала лауреатом Нобелівської Премії з літератури. Побатькові вона білоруска, по матері – українка. Номіновані в цьому році були близько 200 письменників, 36 з них – вперше. Фаворитами вважалися, крім Алексієвич, американці Джойс Керол Оутс і Філіп Рот, японець Харукі Муракамі, кенійський прозаїк Нгуґі Ва Тхонґо і норвезький романіст і драматург Йон Фоссе.

З ЕСЕ СВІТЛАНИ АЛЕКСІЄВИЧ, ОПУБЛІКОВАНОМУ НА ВЕБСІТІ 2014 РОКУ НІМЕЦЬКОЮ ГАЗЕТОЮ FRANKFURTER ALLGEMEINE

...Рейтинг Путіна зашкалює. До окупації Криму задоволені діяльністю президента були 27%, а зараз – 67% населення. Після довгих років приниження всі хочуть «маленької перемоги» (війни). Усі налаштовані на реванш за 1991 рік.

Недалеко від Красної Площі (в Москві-Ред.) я спостерігала таку картину: двоє молодих людей стояли з плакатом: «Перехожий! Скільки дітей, братів, сусідів ти готовий поховати, щоб Крим став частиною Росії?». При мені хлопців обзивали фашистами, бандерівцями, американськими посіпаками. Крили матом. Старі жінки плювали на них. У такі хвилини мені пригадуються документальні кадри введення російських військ до Криму: йшли «КамАЗи», військові тягачі, бронетехніка. Навколо розкритих люків сиділи солдати, у них на всю міць гриміли магнітофони. Голосно звучала пісня: «Праздник к нам приходит!» («Свято до нас приходить!» – Ред.). У цих хлопців з Рязані, Твері, Сибіру не було грошей приїхати до Криму туристами, приїхали на бронетранспортері.

Насувається щось страшне і криваве. Мій батько – білорус, мати – українка. І так у багатьох. Триста років ми жили в одній країні. Змішалось все: сім'ї, культура. І і II світові війни пройшли разом. Найстрашніше, що можна уявити – війну Росії та України.

Сьогодні друзі написали, що у них в Україні почалася загальна мобілізація, по Хрещатику ходять люди в камуфляжній формі, зброя в чохлах. Бій барабанів. «Куди зібралися?» – «Москалів потрошити за Крим». Страшно! Не зрозуміло! Як у

Толстого: ніхто цієї війни не хоче, а вона насувається.

Колишній полковник КГБ лестить собі думкою, що залишиться в історії збирачем руських земель. Комусь у Кремлі здається, що Донецьк і Харків – це теж російська земля. Жителі Криму могли б проголосувати за повернення до складу Росії і без підказки Москви, бо росіяни там більшість. Але, схоже, Кремлю подобається пограти м'язами. Полякати. Вони там, у Кремлі, не можуть повірити, що в Україні відбувся не нацистський переворот, а народна революція. Справедлива. Українці побачили кинуті маєтки цих панів з позолоченими унітазами. Як номенклатура советського часу, вони думали, що владі дозволено все, і вона невідповідальна перед суспільством. Але люди за 20 років змінилися. Перший Майдан виростив другий Майдан. Люди зробили другу революцію, тепер важливо, щоб політики її знову не програли.

Недалеко від мого будинку в Мінську стоїть пам'ятник українському кобзареві Тарасу Шевченку. Щоранку я бачу, що пам'ятник обсіпаний квітами, догорають поминальні свічки. Перші дні на тих, хто приходив сюди, складали протоколи, везли в поліцейський відділок. Тоді таких людей було десятки, а тепер сотні. Поліцейські не можуть заарештувати всіх людей, вранці до пам'ятника приїжджає машина і заарештовує квіти. Але я знаю, що вранці будуть нові квіти...

Володимир Олейко: «В Україні народився ще один лауреат Нобелівської Премії. Цього разу це білоруська письменниця Світлана Алексієвич, яку відзначили престижною нагородою за «її багатоголосе творчість – пам'ятник стражданню і мужності у наш час». Згодом вийшли «Чорнобильська молитва», «Останні свідки», а два роки тому – роман «Час second-hand».

Агнешка Ромашевська (польська журналістка): Трохи світла для Білорусі! Колеги-білоруси – в одному щасті, хоча в білоруському інтелектуальному колі ставлення до письменниці неоднозначне, оскільки вона утотожнює себе з советчиною.

Світлана Алексієвич під час візиту до посольства України в Мінську. Листопад 2014 року. С-на: AFP

СВІТЛАНА АЛЕКСІЄВИЧ У ПРОГРАМІ ЕСПРЕСО.TV «ВЕЧІР ІЗ МИКОЛОЮ КНЯЖИЦЬКИМ». ДЯКІ, ВИБРАНІ «ХГ» ЦИТАТИ.

Про комунізм, що нині з кров'ю ходить

Якось одна з героїнь моєї книги каже: «Я ось вам розповім, що тільки советська людина може зрозуміти советську людину». Я взагалі-то прожила сорок років за советської влади. Я сама – советська людина багато в чому. Я жила 40 років в СССР: і піонер, і комсомолка, мої бабусі, дідусь, батьки були «червоними». «Червона людина» в нас усіх дуже глибоко сидить. У 1990-ті роки ми думали, що все – приїде автобус – і ми поїдемо в нове життя. Так нам здавалося. Комунізм десь канув, а в результаті – ні, ось зараз він з кров'ю ходить, не мені вам, українцям, це розповідати.

Про те, звідки в росіян ненависть та агресія

Я думаю, те, що являв собою Сталін – це був найстрашніший час. А зараз мене і вас, як інтелігентних людей, лякає те, як швидко зникає те колишнє життя, ті колишні люди, ті колишні поїздки в Грузію на фестивалі письменницькі, в Україну, зокрема. І ці розмови, раптом приходиш, починаєш читати і в страху опиняєшся: скільки ненависті! Я мала передчуття, що щось буде. Я, звичайно, не могла припустити, що українці будуть воювати з росіянами, але така злість, така ненависть гуляла по Росії, я її чула. Ця бідність, несправедлива дільба, тому що замість комуністів, які робили якийсь вид і «розшаркувалися» перед гегемоном, перед маленькою людиною, то тут, як каже один олігарх, «якщо у тебе немає мільйонів, пішов геть...». Замість комуністів вийшла мафія, прийшов такий латиноамериканський варіант. Виховання було советське, інтернаціональне, люди жили в мирі і раптом

така темрява. І, звичайно, у страшній жорстокості. І було тільки незрозуміло куди ця ненависть буде спрямована. На думку б не спало, що це буде в бік України. І як змінювалося телебачення: ці фільми про Сталіна, про чекістів, величезна кількість книг про Сталіна, про Берію, що вони любили, яких жінок, які вина, цигарки. Їх намагалися зробити «людьми», їх повертали до нас в життя.

Про необхідність очиститися від тіней катів

Вірно, що ви пам'ятники зносите в Україні. Звичайно, це ще не означає, що люди стануть вільними від цього, але з чогось потрібно починати. Я йду по місту з онукою, по місту рідному, по вулиці «Землячки», мене вона питає, хто це така, а що я їй відповім? У неї ж руки по лікоть у крові, це страшна жінка. Далі вийшли з кіно – вулиця Володарського... Дійсно, ми живемо серед катів і жертв – ці незримі тіні зникли формально, але залишилися в символах. І як це впроваджується в нашу свідомість, у наше життя, ми навіть не знаємо. Це на рівні 25 кадру. Це потрібно тотально вичищати. Але чистку цю потрібно проводити, пояснюючи народу. Втрата демократії, «перебудови» була в тому, що ніхто людям нічого не пояснював.

Про важку долю Білорусі

Я думаю, що як не любив би Лукашенко владу, у нього немає культурного потенціалу для демократичних законів. Він живе весь час у гетто, він закритий, він не знає іншого життя. Те, що він знає навколо – це диктаторське якість. Те, як він поводить щодо України – це гідне поваги. Він поводить себе правильно, як і повинен поводити. Він боїться, що наступний на черзі після України. Донині нас Росія купувала, поки були гроші. А зараз, ось уже в газеті «Із-

вестія» друкувалися статті, коли говорили, що «Бацька» повинен визначитися: з Європою він чи з Росією. У нас будуть складні часи. Лукашенко – політична тварина, вони чують події, у них якісь рецептори працюють, не інтелектуальні, а інші зовсім. І він чує ці небезпеки. Я думаю, дай Бог йому повернути до Європи, але хто його відпустить? Ось люди були б готові повернути. Але ж ми маленька країна – 10 млн.

Про «бандерівців», які врятували життя

Я все своє дитинство провела в українському селі, у Вінницькій області. Коли їхала сюди, мене одна жінка-професор запитала: «Як ти можеш до цих бандерівців їхати?». Я кажу, що знаю бандерівців, вона дивується. Кажу, що ці бандерівці врятували мені життя. Коли мені було більше рочки, ми жили в Івано-Франківську, батько, він – льотчик, їх авіаційна частина там стояла, і товариші якимось чином вкинули його через стіни в жіночий монастир. Він прийшов до настоятельки, став перед нею на коліна і сказав: «ти можеш зі мною все, що хочеш зробити, але врятуй мою дитину!». Ну і розповів, що я вмираю від рахіту (це 1950-ті роки). Вона сказала, щоб дружина приходила і кожен день вона буде отримувати півлітри козячого молока. Так що «бандерівці» врятували мені життя.

Звичайно, я пам'ятаю, що дуже важко жили батьки. Батько ж був військовий, потім довго сільським учителем. Я пам'ятаю запах волосся, пилу, ці долини. Бабусю пам'ятаю дуже красивою, з прекрасним голосом, як хату білили, як хліб пекли. Це дуже сильно пам'ятаю. Я завжди кажу, що пишася, що у мене українська кров.

(Для «ХГ» підготували Р. Крик та О. Б. Підлісецький)

Українці в Швеції

ПАМ'ЯТІ УПА

За свій народ, за незалежність
За неба і ланів безмежність
За прапор наш жовто-блакитний
УПА стояла непохитно!

4 жовтня недільна Літургія у м. Стокгольмі зібрала немало охочих помолитися. Незабаром одне з найбільш шанованих християнських свят в Україні – Покрова Пресвятої Богородиці. Традиційно вважається, що на Покрову в 1942 році було створено Українську Повстанську Армію. Від того часу минуло понад 70 років. Гілочки калини нагадують нам про ті далекі і суворі часи, часи боротьби. Тодішні події перегукуються з сучасними...

Разом з отцем Мирославом парафіяни в молитві згадали воїнів УПА, які полягли, щоб вічно жила нація та ідея Української Самостійної Соборної Держави. Поминали воїнів АТО, які віддали своє життя за нинішню свободу.

Героям України – слава!
Благословенна та держава,
Що має відданих синів!
Нехай боронить Матір Божа
Від ворожнечі та війни!

Після Богослужіння Отець мав обряд Хрещення, а Голова Пласту у Швеції, пані Мотря Яремко і я, вчителька українознавства, провели одне з численних занять з катехизму. Отець Мирослав надав нам дидактичний матеріал до лекції з книги «Діти Світла». Ми похрестилися, повторили молитву «Отче Наш», говорили про воду і її вартість у світі. Давали відповідь на питання «чи можливе життя без води?». Підкреслили значення води під час Хрещення дитини/людини. Закінчили розмову про наші імена, про те, що кожна Божа дитина є унікальна і Бог це знає.

Для «ХГ» Мотря Яремко та Наталя Войтюк

Донецьк, летовище,
31 жовтня 2014.
С-на: С. Лойко

МОЛИТВА ВОЇНА

Побудь, мій Боже, отут, зі мною,
У цьому полі, у розпал бою.
Серед руїни і серед краху
Не дай пізнати глибини страху.
Не дай упасти в зневіру й розпач
І побратимам розбігтись врозтіч.
Побудь, мій Боже, отут, між нами
Душею батька, сльозою мами,
Сестри любов'ю, брата плечима,
Чеканням милої, її очима.
Побудь, мій Боже, отут, зі мною,
Посеред світу, посеред болю.
Храни від смерті, від кулі вражої,
Будь мені, Боже, вартою, стражею.
Я тіло й душу тобі офірую.
Побудь, мій Боже, зі мною...
Вірую!

(автор невідомий)

Думи мої...

Поки ми ще не можемо осмислити всі наслідки руйнування Україною російського генетичного коду. Здавалося, ну що такого – Росія позбулася однієї зі своїх кінцівок. Адже все одно ж можна рухатися! Але на ділі російське самодержавство позбавляється найважливішого елемента свого життєвого забезпечення – своєї кровоносної системи.

Війна з Україною, яка прагне до правової держави, вже самим цим фактом штовхає Росію в «неправовий табір» і в табір світових ізгоїв. Україна змусила російську систему скинути маску європейськості, і світ побачив огидний оскал... Не менш важливо й те, що ставши фронтовою державою, Україна тим самим перетворюється на санітарний кордон, відокремлюючи Москву від Європи і роблячи Росію азійською країною. Але ж і в Азії Росію не чекають, хіба тільки в ролі пекінської газової труби. Словом, путінська спроба отримати нову легітимацію і продовжити життя згасаючої системи для нас обернулася чорною дірою...

Лілія Шевцова, народжена у Львові росіянка, яку вважають одним з кращих у світі кремленологів

Пресове повідомлення

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
NGO IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS & UNICEF

3–5 вересня 2015 в Стокгольмі відбулися Річні Наради Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. В засіданнях брали участь понад 50-ти учасників, зокрема 20 офіційних делегатів крайових організацій та гостей з 12-ти країн, гості з України і Швеції.

Офіційне відкриття Річних Нарад відбулося в аудиторії Миської Ратуші. Голова СФУЖО Оріся Сушко привітала присутніх та Посла України у Швеції дост. Ігора Сагача. Достойний Посол Ігор Сагач сердечно привітав учасників у Швеції, підкреслюючи важливість таких зустрічей. З цієї нагоди, голова СФУЖО вручила фігурку св. Княгині Ольги дост. Ігору Сагачу як символ глибокого признання та вдячності за співпрацю зі світовим жіноцтвом, та вагомий внесок у розвиток позитивних відносин між Україною та Швецією. Вечір продовжився урочистим концертом «Роде наш красний!».

Під час офіційної програми нарад Оріся Сушко представила звіт діяльності СФУЖО за останній рік. Рівно ж голови організацій із 12 присутніх організацій звітували про свою діяльність за останній рік. Як не дивно, жіночі організації у світі спрямовують переважну більшість своєї діяльності на збір коштів для реабілітації пора-

нених в ході бойових дій на Сході України, підтримку сім'ям загиблих та поранених, збір гуманітарної допомоги, закупівлю необхідного обладнання, а також організують та беруть участь у мітингах і активному розповсюдженні правдивої інформації про Україну.

В наступний день др. Марта Кебало представила детальний звіт про працю СФУЖО при ООН в Нью-Йорку як також в Женеві. Панельна дискусія на тему «Завдання СФУЖО в контексті сучасної агресії на Україну: Думки і пропозиції до стратегічної співпраці нашої Федерації» виявила конструктивну дискусію учасників нарад. В останній день нарад відбулася ще одна дискусія у формі круглих столів на тему «Сучасні завдання жіночих організацій в діаспорі і співпраця з Україною». Ця дискусія винесла конкретні плани дій для майбутньої співпраці членів СФУЖО.

Поза офіційною програмою відбулася зустріч делегації з представниками міністерства закор-

донних справ Швеції. Оріся Сушко представила лист від світового українського жіноцтва з проханням посприяти у звільненні українських політ'язнів: Надії Савченко, Олега Сенцова, Олександра Кольченка та інших, які незаконно перебувають у в'язницях Росії. Було також обговорено інші сучасні теми, включно із гендерною рівністю в Україні.

Також відбувся візит делегації до посольства України у Швеції. Дост. посол Ігор Сагач коротко розповів про історичні зв'язки між Україною та Швецією, наголосив на прихильності громадян Швеції до України. Цікаво, що локальні шведські ЗМІ справедливо висвітлюють події в Україні та не піддаються шаленому тиску з боку російської пропаганди. Посол зазначив, що це велика заслуга активної небайдужої української діаспори, яка невтомно та наполегливо відстоює підтримку України Швецією.

На завершення Річних Нарад делегати висловили подяку голові Орісі Сушко за провадження СФУЖО у цей нелегкий час, за її терпеливість, розсудливість та мудрий провід. Рівночасно, голова висловила щире признання голові СУ Скандинавії Зоряні Кікцьо за тепле прийняття світового жіноцтва у країні свого осідку, за полагодження усіх необхідних організаційних питань. На закінчення офіційної програми Оріся Сушко вручила Зоряні Кікцьо фігурку Св. Княгині Ольги як знак признання за її вмілий провід Союзу Українок Скандинавії.

25 вересня, 2015 р.

За додатковими інформаціями звертатися:
СФУЖО, (416) 546-2491, www.wfuwo.org

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5